

Egy s más a jászokról

A jászok ma és 5000 évvel ezelőtt

A Turáni alföld, -ami közel fél Európa nagyságú- a 40. és az 50. szélességi fokok között, (a Föld É-i féltekének felezőjén, se nem délebbre, se nem északabbra) 0 és 150 m tengerszint feletti magasságban terül el (beleértve a tengerszint alatti Kaszpi mélyföldet is), a Kaszpi tengertől K-re, a Hindukus, a Pamir és a Tiensan hegységek lábáig, magába foglalva az Aral tavat is. (Az Aral tó mellett egykor, a hurik alapítottak ősi birodalmat.) E területen éltek a turáni nomád pásztorkodó népek, köztük -többek között- a jászok ősei is, úgy 5.000 éve. A jászok az évezredek során, lassacskán nyugatabbra szorultak az ázsiai hódító népek elől. Nyugat felé húzódtak, de mindig megőrizve a szélességi öveket és a magassági, valamint földrajzi és vízrajzi viszonyokat. Lásd: a Kaukázus É-i lejtőitől induló és az Azovi tenger melléki pusztai vidékeket. A XIII. szd.-ban bekövetkezett hirtelen, nagy erejű nyomás kényszerítette a jász őseit a Kárpát medencébe, de annak is még mindig azonos földrajzi vidékére. (a jászság Magyarországon azonos szélességi és magassági viszonyok között, hasonló éghajlati, föld- és vízrajzi körülmények mellett helyezkedik el. Itt állapodtak meg a NY-ra vándorolt jász ősök és a legtöbb jász ma is itt él.)

A Turáni alföldi időszak előtt délebbre élhettek, megtelepedett életet, de az ie. 3.102. február 8.-án Új-Delhitől ÉNY-ra fekvő, tizennyolc napig tartó Kuru mezei csatában, valamennyi jász harcos és vezető elesett. Így a méltó családfők nélkül maradt népesség, a sorozatos szomszédos zaklatások elől húzódott északabbra, ahol már nem alapítottak telepes lakóhelyet. Vándorló nomádokká váltak. Életvitelük megegyezett a területen gyéren előforduló más nemzetekkel, akikkel ha időnként keresztezték is egymás útját, de nem keveredtek, megőrizve évezredek sajátosságait.

A Turáni alföld népei, úgy 7000–5000 évvel ezelőtt, mindannyian hasonló nyelveket beszélhettek.

A jászok őseinek kóborrá válása
(kóbor = aki állandóan jár, mint a pásztor, legelőt keres)

A Kuru mezei csatában sok százezer harcos vonult fel, azonos időben, azonos helyen, számtalan népből, nemzetségből, a két hadra kelt fél oldalán. Abban az időben olyan magas fokon bírták és gyakorolták a szellemi tevékenységeket -különösen a tátosok, de- a képzett vezetők is, hogy tudtak gondolati úton érintkezni száz kilométeres távolságokról is egymással. (a legképzettebb vezető harcosok, gondolati úton képesek voltak akár láncreakció megindítására, vagy akaratuk szerint, annak visszavonására. Tudtak nukleáris csapás szerű, harci cselekményeket kiváltani. Ilyen személy volt pl.: a Kuru mezei csatában harcoló felek közül a Pándavák egyik vezetője, Ardzsuna. Hasonlóan fejlett vezető harcos volt az ellenfél Kauravák egyik főembere, Durjodana, de ő csak elindítani volt képes láncreakciót, annak vissza-vonására már nem.)

Álljon itt egy történet a Nagy Barata nemzetség történetét leíró műből (Mahabharata):

A túlbuzgó tanítvány

A Nagy Barata nemzetség hőseinek, kiváló katonai tanítójuk volt, az égi és földi fegyverek tudományában egyformán jártas Dróna. Olyan híres volt, hogy ezer meg ezer király és herceg akart tanulni tőle.

Egy alkalommal eljött hozzá, az as király fia. Az asokról azonban úgy tudják, hogy tisztátalan szokásaik vannak, például vadásznak, halásznak, húst és halat esznek. Ezért aztán Dróna nem is

fogadta el az as herceget tanítványának. „Ezek a királyok és hercegek mind hazamennek, ha megtudják, hogy együtt kell tanulniuk egy as ifjúval” – gondolta Dróna.

A fiatal as herceg nem szólt egyetlen szót sem. Leborult a földre Dróna előtt, megérintette a lábait a fejével, azután elment az erdőbe, és elkészítette a nagy katonai tanító agyagszobrát. Ennek az agyag-szobornak ajánlotta fel a tiszteletét, mintha az maga Dróna lenne, és a szobor előtt gyakorolta magát a fegyverforgatásban, rendszeresen és nagyon nagy kitartással. Hamarosan olyan könnyű lett a keze, hogy egyforma ügyességgel vonta fel az íjat, célzott és lőtt a nyilakkal.

Történt egyszer, hogy a Kaurava és a Pándava hercegek, köztük Ardzsuna is, kirándulásra indultak az erdőségbe. A szükséges holmit a szolgák vitték, és a sors rendeléséből hozzájuk csatlakozott egy kutya is. Amíg a hercegek az erdőben jártak, a kutya szabadon csatangolt és egyszer csak rábukkant az as hercegre. Az ifjú teste egészen sötét színű és szennyes volt, fekete özbőrt viselt, a haja csomókban tapadt össze. A kutya hirtelen ugatni kezdett, az as herceg pedig egyetlen mozdulattal hét nyilat lőtt a szájába és egészen kiékelte, csak hogy végre elhallgasson.

A megrémült kutya visszafutott a társasághoz. A Pándavák kihúzták a nyilakat, és azon álméltak, hogy az ismeretlen nyilazó milyen hihetetlen pontossággal célzott. Kutatni kezdtek, és hamarosan rá is találtak a komor arcú ifjúra, aki egymás után lőtte ki a nyílveendőket.

– Ki vagy te? Kinek a fia vagy? – kérdezték a Pándavák.

Az asok királyának fia vagyok – válaszolt az idegen. – Ez itt a tanítómesterem Dróna, tőle tanulom a fegyverforgatás tudományát.

Amikor a Pándavák visszatértek Hasztiná-purba, és mindent elmondtak Drónának a kiváló harcosról, a bölcs arcáról semmit sem lehetett leolvasni, de magában ezt gondolta: „Úgy! Ez az as ifjú elfogadott engem tanítójának, pedig én nem fogadtam el őt tanítványomnak. Miféle tanítvány az ilyen?” Ardzsunának azonban volt még egy bizalmas kérdése, és ezt csak akkor tette fel Drónának, amikor kettesben maradtak:

– Emlékszel, egyszer magadhoz öleltél és azt ígérted, egyetlen tanítványod sem ér majd fel velem, egyik sem lesz jobb nálam. Miért van mégis, hogy ez a tanítványod, az ifjú as herceg máris utolért, ha ugyan nem sokkal jobb nálam?

Dróna elgondolkodott, aztán magához véve Ardzsunát elindult az erdőbe, hogy lássa a fiút.

Az as herceget ugyanott találták, szennyes testtel, csapzott hajjal, rongyokban. Kezében az íj, fáradhatatlanul célzott és lőtt, az egyik nyílveendő a másik után. Amikor észrevette, hogy Dróna közeledik, megindult feléje, majd leborult előtte, és nagy tisztelettel port vett a lábairól. Ezután felállt, és összetett kezekkel várta a parancsait.

– Azt állítod, hogy az én tanítványom vagy? – kérdezte Dróna.

– Igen – felelte nagy elszántsággal.

– Nos, ha valóban a tanítványom vagy, fizess meg a díjat, ami jár a tanításért!

Az ifjú ezt nagy örömmel hallotta, és azonnal rávágta:

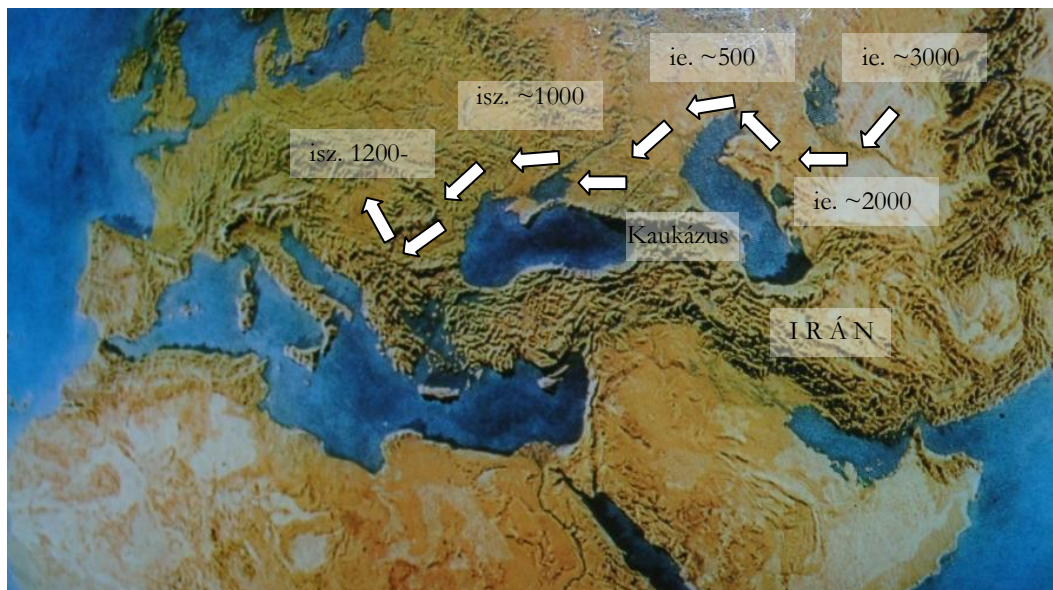
– Mindent megadok neked, amit parancsolsz. Ó, kiváló bölcs, nem ismerek olyat, amit oda ne adnék a tanítómesternak.

Dróna pedig így szólt: – Add nekem a hüvelykujjad!

A herceg elcsodálkozott, de mindenképpen meg akarta tartani az ígétét. Így aztán vidám arccal és nyugodt szívvel azonnal levágta a hüvelykujját, és odaadta Drónának.

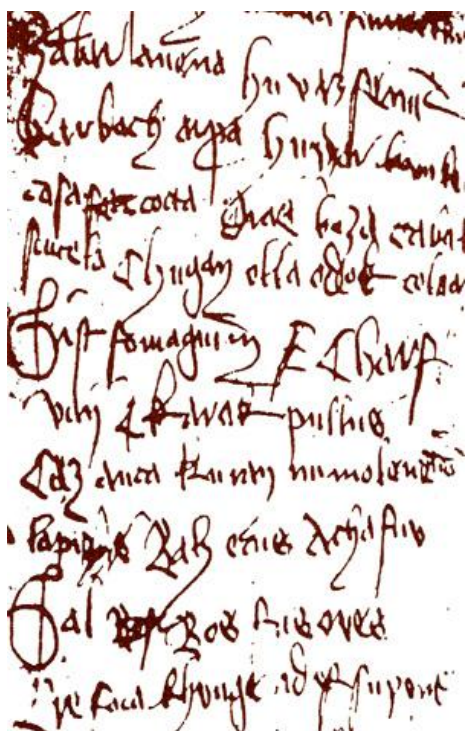
Később részt vett az as herceg a nagy ütközetben Kuru mezőn. Durjodana oldalán harcolt, de nem igazán tüntette ki magát hüvelykujja hiányában. Ardzsuna viszont nagyon örült, és minden féltékenysége elszállt. Most már igazán valóra váltak Dróna szavai: „Senki sem fog felérni Ardzsunával, a legkiválóbb íjjással.”

A magas szellemi tudás ellenére, egyszerű volt sok nyelv, egyszerűek a mondanivalók. A szellemi életről keveset beszéltek -miként egyébiránt is kevés volt a szóbeszéd- élték, megélték és megvalósították a bölcsességet, a tiszta tudást. (ma is él a „sok beszédnek, sok az alja” szólás, ami utal arra is, hogy lényegretörően, kevés beszéddel is érthető az értelmes, értékes mondanivaló.)

Jászok útja

Az ősi kaukázusi nyelvek -amit jáfeti-nek is neveznek- rokonságban álltak az ÉNY iráni, és a NY-íránban élő; urartuiak, manaiak, hurik nyelvével. Tőlük D-re éltek az elámiak, tőlük K-re a dravida népek makraan-ban, szeisztá-ban, szind-ben (india). Az urartui nyelv, egy testvér nyelve a huri nyelvnek. Az ősi elámi nép as-nak tartotta magát és az alánok is as-nak, ász-nak hívták magukat. A jászok őseit szokás jász-alánoknak is nevezni.

Az elámi és huri nyelvekről nagyon kevés adat van, miként az ősi jász nyelv is (1442-es néhány szavas nyelvemlékét leszámítva) a feledés homályába merült.

Jász nyelvemlék

Ezek a népek mind turáni ragozó nyelveket beszéltek.

A ragozó nyelvek nem ismerték a névszavak nemi megkülönböztetését (mint egyetlen igazi turáni nyelv sem!) A turáni nyelvekben; - egyforma a szórend - egyforma a ragozási rend – hasonlóak a szavak - más ragokkal. Nincs megkülönböztetés a nemek névmásai között és a főnevek és a melléknevek ugyanazokat a ragokat használják.

Az írásosságában leginkább fennmaradt sumér – akkád nyelvben jellemző volt a szótagozó írásmód, ami a Turán alföldi népek nyelvének gyök szavaira nagyszerűen alkalmazható.

Az ősi társadalmakban megvoltak a rabszolgák, a parasztok, a kereskedők, a harcosok, a papok, a királyok v. fejedelmek.

A pusztai nomád népek állandó vándorlásban voltak, így rabszolgát összetűzéseik során nem ejtettek, nem tartottak. Kényszerűségből nem lehet senki a nagycsalád megbízható, hasznos tagja. Nem volt arra külön ember, hogy a rabot állandóan felügyelje.

Elő-elő fordult, hogy idegen személy keveredett a nomád nemzetséghez. Nem marták el, de legtöbbször kívülállóként élte le életét.

A végtelen egymásrautaltság tökéletes bizalmi, megbízhatósági alapon folyt. A csalás, a hazugság, a kibúvás, a haszonlesés, a legnagyobb szegények közé tartozott.

Nem voltak alantas tevékenységek. Amit tenni kellett, az természetes velejárója volt életvitelüknek. Mindenki tudta és odaadóan végezte kötelezettségét.

Mindenki kötelessége gyakorlásában valósította meg önmagát, mindenki abban teljesedett ki, azért kapta a megbecsülést.

Megvalósítva tudták jász eleink, hogy „végezd a magad kötelességét, még ha hibákkal is, mint a másét, akár jól”.

Foglyot fogtak, ha erős ellenfelet kellett, tárgyalás útján békés egymás-mellett élésre bírni, vagy fogságba került családtagot kellett kicserélni.

A „paraszt” jelent földművelőt, földművelésben jártas személyt is, de eredetileg az olyan szegény nép tagjait hívták/tekintették parasztnak, akik vagy a földrajzi adottságok (száraz, vagy ép lápos, ingoványos vidék) miatt-, vagy a nemzetség életterének szélső határterületein, csak legeltető állattartást folytattak. Az ilyen személyek, csoportok, családok, nem rendezkedtek be évszakosan sem földművelésre.

A vándorló népek évszakosan, vagy hosszabb-rövidebb ideig (legfeljebb 3-4 év) megtelepedve végeztek földművelést a nemzetség „szeg”-, belső-, mag-, központi-, védett- területén, de ugaroltatás helyett tovább álltak. Így nem élték föl, nem sarcolták ki élőkönyezetüket.

A kereskedők még nem alkottak -a turáni alföld népeinél- jellemző sajátosságú nemzetet (mint másutt, pl.: az örmények, vagy a zsidók, stb.) hanem a sokarcú nemzetben belül, mindig akadtak kereskedésre hajlamos, ahhoz érzékkel bírók, akik elvégezték, ezt a veszélyes, „felfedező” tevékenységet.

Mivel vándorlás közben nem rendezked(-het)-tek be teljes önellátásra, így az elő nem állítható, hozzá nem férhető eszközöket (mint; malomkő, fenőkő), szerszámokat (mint; balta, sarló, tű), fegyvereket (kard, lándzsa- és nyílhegyek), cserekereskedelem révén szerezték be.

A nomád népek szinte mindig bővében voltak állatoknak, azok bőrével, szőrével (gyapjú), vándorlás közben elejtett vadak szőrmeivel. Kiváló mesterek voltak köztük a bőr és szőrme kikészítésben, a nemez- és fonal-, szövet készítésben.

A pusztai nomád népek férfi tagjai szinte kivétel nélkül, de a rátermett asszonyok, nők is gyakorlott fegyverforgatók, bármikor hadrafoghatóak voltak. Nem kötötte meg/le őket házépítés, portarendezés, háztartási tevékenységek, stb. Mozogtak, lovagoltak, szilaj, embert próbáló/edző életvitelt folytattak.

A „papok” leggyakrabban tátosok, vagy táltosok, a tudás emberei voltak. Tanítók és lelki vezetőik. Akik a kapcsolattartók voltak égiek és földiek között. Tovább vitték az ősi tudást.

A „mági”, később mágus, már a szertartásosabb -mezopotám hatású- lelki tevékenység mestere. (Mágus papok még a honfoglalás idejében is működtek a magyar táltosok között. Akkor magocs, mágus néven is ismerték őket.) Ők voltak a szent tüzet őrző papok, akik nem csak a hittel, hanem a jogászattal és törvényekkel is foglalkoztak. Tevékenységük az állami berendezkedés irányába mutatott, mint ahonnan származott hagyományuk. (Mezopotámia, Perzsia)

Király, vagy inkább fejedelem a nemzetség vezető személyisége. Az ősidőkben, sosem örökletes úton került kiválasztásra. A kemény, megpróbáltató életvitel nem engedhette meg a kellő rátermettség, emberi-, erkölcsi-, fizikai- és/vagy szellemi alkalmasság hiányát.

Különösen fogyatékkal élők nem gyakorolhattak vezetői szerepet. A „fogyatékkal” élő ember, hátrányos helyzetének, -adottságának ellensúlyozására, kedvezőtlen emberi, -különösen- kedvezőtlen vezetői magatartást tanúsít! Fogyatéknak kell(!) tekinteni a szellemi és/vagy testi hiányosságot (mint; lassú felfogó képesség, beszédhiba, indulatosság, sükettség, vagy vakság, stb.) de a kis/alacsony termet, a fizikai gyengeség, -csonkaság is alkalmatlanná teszi az embert a vezetőhöz méltó magatartás tanúsítására. Ha fegyelmezással -ideig-óráig- képes is magára erőltetni a megfelelő viselkedést, különösen kiélezett, vész helyzetekben nem engedhető meg az „elgyengülés”, vagy a zsarnoki magatartás!

A méltó vezető nem csak kiváló szellemi vezető -aki tartja és megtartja a táatos tanácsait- , nem csak jó stratégia, kiemelkedő a harcban, de érző feje nemzetségének. Nem virtuskodik, nem kicsapongó, nem veszíti el önfegyelmét. Sok ilyesmiről tudunk, de a történelem bebizonyította, hogy az ilyen vezetők (közvetlenül, vagy közvetve) népük, nemzetük vesztét idézték elő.

A vezető nem „tenyészcsődör”, ő nem a „vezérhím” hisz a nomád népek mindig nagy figyelmet fordítottak a népesedésre. Segítette őket ebben az, az elrendezés is, hogy a szinte állandóan lovon mozgó/élő férfiak megtermékenyítő képessége csekély volt.

Csak életképes, egészséges és kellően kis számú család volt alkalmas a folyamatosan vándorló életmódra. A túlszaporodás lehetetlenné teszi az összehangolt, harmonikus vándorló életet, az ilyen helyzet megtelepedéshez vezetett, az pedig; a vég kezdete. Környezet fölélése, természet és ember megrontása. Tekintsünk vissza az ismert történelemre és nézzünk körül ma a világban.

Élettér a 40. és az 50. szélességi fokok között, 0 és 150 m tengerszint feletti magasságban, azonos éghajlati-, földrajzi- és vízrajzi adottságok között, füves, ligetes -vizenyős- legelő területeken, meg nem telepedve.

Borzák Balarám Béla